

Kärnavfallsprocessen

Viktiga principer

Kärntekniklagen

Miljöbalken

Miljömål

EU

Händelser

MKB-processen

Nyckelfrågor

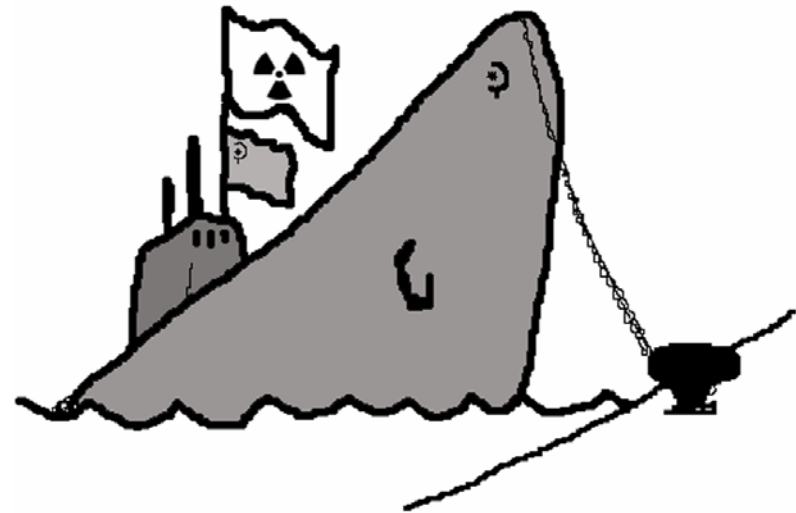
Kenneth Gunnarsson

Kärnavfallsträffen, Sundsveden 26 aug. 2005

Viktiga principer

- Hållbar utveckling
- Förorenaren betalar
- Försiktighetsprincipen
- Bästa möjliga teknik BAT

Kärntekniklagen

- Kraven på säkerhet tillgodoses
- **Förhindra spridning** av kärnvapen
- **Förhindra obehörig befattning** med kärnämne eller kärnavfall
- På ett **säkert sätt hantera och slutförvara** kärnavfall och "kärnämne som inte används på nytt"
- Svara för att den allsidiga forsknings- och utvecklingsverksamhet bedrivs
- Upprätta eller låta upprätta ett program för den allsidiga forsknings- och utvecklingsverksamhet

Miljöbalken

1 kap. 1§

- Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

2 kap. 3 §

- Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs **för att förebygga, hindra eller motverka** att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas **bästa möjliga teknik**.
- **2 kap. 4 §.**
För all verksamhet och alla åtgärder **skall en sådan plats väljas** att ändamålet kan uppnås med **minsta intrång** och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Miljöbalken forts

6 kap. 7§:4

- en redovisning av **alternativa platser**, om sådana är möjliga, samt **alternativa utformningar tillsammans** med dels en **motivering varför ett visst alternativ har valts**, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd (Nollalternativet)

Miljömål

- Riksdagen har antagit 15 miljö kvalitetsmål som ska utgöra grunden för den nationella miljöpolitiken.

Målen ska vara vägledande vid tillämpning av bestämmelser i miljöbalken genom att de preciserar vad en hållbar utveckling på miljöområdet innebär.

- Det övergripande målet för Sveriges miljöpolitik är att vi kan lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Det innebär att påverkan på miljön skall ha reducerats till nivåer som är långsiktigt hållbara. (Skr. 2003/04:129)

EU

Sötvattensdirektivet

- **A** hindra ytterligare försämringar och skydda och förbättra statusen hos akvatiska ekosystem och, såvitt avser deras vattenbehov, även terrestra ekosystem och våtmarker som är direkt beroende av akvatiska ekosystem
- **C** eftersträva ökat skydd och förbättring av vattenmiljön bland annat genom särskilda åtgärder för en gradvis **minskning av utsläpp** och spill av prioriterade ämnen samt genom att **utsläpp** och spill av prioriterade farliga ämnen **upphör eller stegvis elimineras**

EU forts.

Euroatom

”Kärnavfallets politiska utmaningar”
(artikel av Per Cramér)

Gidlunds förlag ISBN 91-7844-679-1

EU forts.

Århuskonventionens tre grundprinciper

- Allmänhetens rätt att ta del av miljöinformation som finns hos myndigheter
- Allmänhetens rätt till delaktighet i beslutsprocesser som har inverkan på miljön samt
- Allmänhetens tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.

EU - Århuskonventionen

- "Berörd allmänhet som har tillräckliga skäl eller i annat fall gör gällande att en rättighet har kränkts" har rätt att få frågor om tillstånd för ett antal verksamheter prövade.

En enskild organisation som främjar miljöskydd och som uppfyller den nationella rättens krav skall anses ha tillräckliga skäl i detta avseende.

(Ideell organisation som uppfyller miljöbalkens definition).

EU - Århuskonventionen

Regeringens prop.

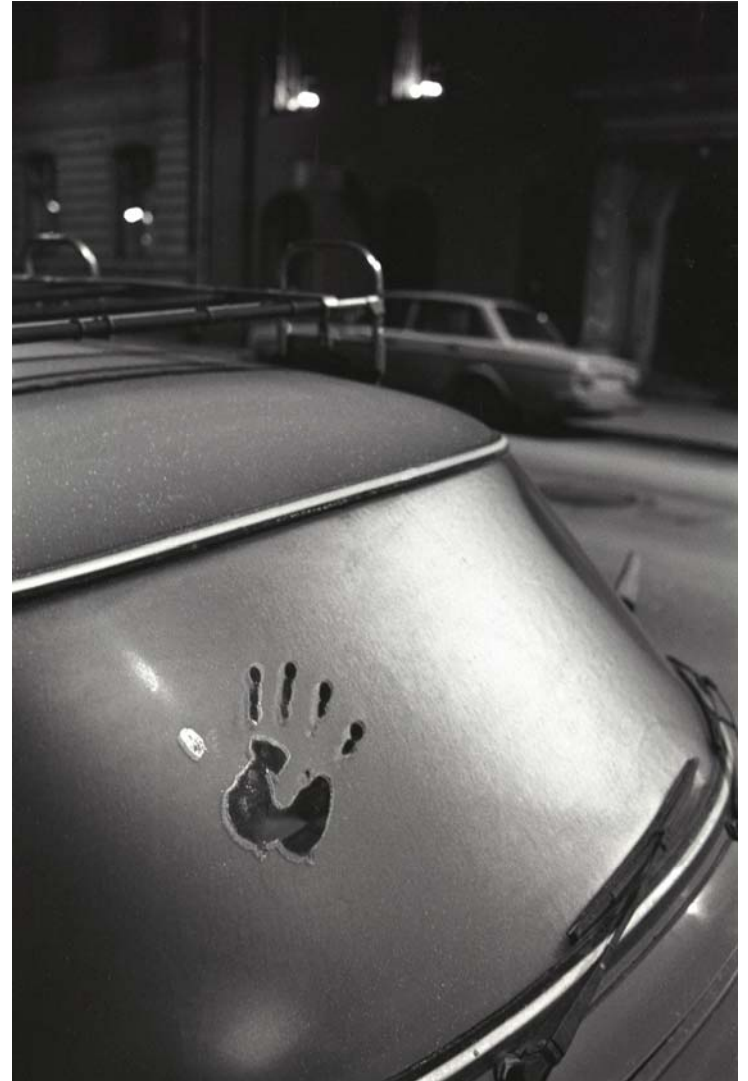
3.1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1984:14) om kärnteknisk verksamhet

29 §

Beslut om tillstånd enligt 16 § och 19 § första stycket 2 får överklagas av en sådan ideell förening som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken.

Händelser

- Miljödomstolen om Ringhals
- Läckage i SFR
- FUD 2004
- Transport av kärnavfall till Sellafield
- Uranbrytning
- Österjöns miljöproblem

Miljödomen om Ringhals

- Bestämmelserna i miljöbalken syftar enligt 1 kap. 1§ till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.
- Verksamhetsutövaren ska ... vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att **förebygga, hindra eller motverka** att verksamheten medför skada eller olägenhet...
- Visa att sådan plats väljas för verksamheten att ändamålet kan uppnås med **minsta intrång och olägenhet...**
- Kärnbränsleavfall har sådana egenskaper att det innebär mycket stora risker för människors hälsa och miljö om det inte oskadliggörs eller hålls åtskilt från ekosystemen upp till hundra tusen år.
För närvarande synes den enda möjligheten vara att deponera avfallet på sådant sätt att det inte kommer i kontakt med de ekologiska systemen.

Miljödomen om Ringhals

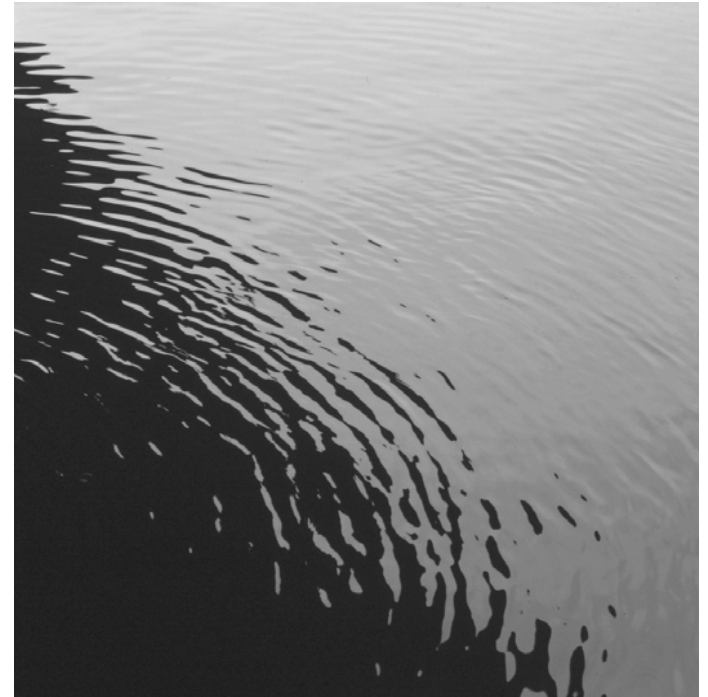
- Med beaktande av vad som anges i 1 kap. 1 § pkt. 5 miljöbalken jämfört med 2 kap. 5 § kan det allmänt anses som tveksamt om det är förenligt med **miljöbalkens intentioner och bestämmelser om ett hållbart och kretsloppsanpassat samhälle** att ge tillstånd till en verksamhet som genererar avfall av den karaktär det här är frågan om.

Denna fråga är dock beroende av på vilket sätt kärnbränsleavfallet kan tas om hand och vilka effekter på människors hälsa och miljön ett sådant omhändertagande har.

- Prövningen [av slutförvaret] kan, såsom vid andra prövningar, leda till att den nu föreslagna metoden och lokaliseringen befinns otillåten.
- Enligt miljödomstolens bedömning måste en förutsättning för ett tillstånd enligt miljöbalken till den ansökta verksamheten vara att sluthanteringen av kärnbränsleavfallet är löst...

Läckaget i SFR

- Läckaget har uppstått trots att kontrollsystemen har "fungerat"
- SKI kände till läckaget sedan länge, utan åtgärder eller krav
- Utsläppet understiger gällande gränsvärden.
Individdos kontra kollektivdos
- Bekräftar att utspädningsprincipen gäller

Fud 2004 – granskningsutlåtanden

- Miljöorganisationernas direkta påverkan på SKI:s yttrande till regeringen var litet. Vårt arbete i samråden har haft betydelse.
- SKI och Kasam bekräftar KBS 3-metoden och avfärdar djupa borrhål som ett orealistiskt alternativ. Kasam ivrar för transmutation
- SKI, SSI och Kasam kräver alternativredovisning enligt mb:s krav
- Kasam bekräftar att utspädningsprincipen gäller
- SKI, SSI och Kasam bekräftar BAT
- SKI, SSI och Kasam anser att det återstår många osäkerheter och ifrågasätter SKB AB:s tidsplan

Transport av kärnavfall till Sellafield

Bekräftar att EU:s regler om frihandel gäller när en ansökan väl kommer in

Uranbrytning

Olle Holmstrand redogör för läget senare

Österjöns miljöproblem

Per Hegelund beskriver problemen senare

MKB-processen

Tidplan

- 2006 Ansökan enl. Kärntekniklagen för inkapslingsanläggning till myndigheterna
- 2008 Tillståndsansökan enligt miljöbalken för inkapslingsanläggning och slutförvar

Samråd

- Hösten 05 Samråd om MKB:s innehåll (Inkapslingsanläggning)
- Våren 06 Samråd om alternativredovisning

MKB-processen

SKB AB:s kommande rapporter

- Hösten 2005.Redovisning av alternativa metoder
- Hösten 2005 Rapport om grundvattenströmmar
Modellering av lokala flöden i Oskarshamnsområdet

(Clifford Voss granskar för SSI)

Nyckelfrågor (?)

- Miljömål och miljölagstiftning
- Metoden
- Platsvalet
- Återtagbarheten
- Riskerna

Miljömål och miljölagstiftning

Det saknas tydlig politiska direktiv.
Inga signaler om hur vida gällande
miljölagstiftning och miljömål även
kommer att gälla för kärnavfallsprojektet

- Regeringens tillåtlighetsbeslut över Ringhals
- Regeringens Fud-svar
- Valår
- Miljöprövningen av slutförvarsproj.

Metoden

Saknas direktiv om:

- Utspänningsprincipens relation till miljömål och miljölagstiftning
- Återtagbarhet eller inte

Avgörande i MKB-processen:

- Alternativredovisningen
- Kungörelsen av MKB-dokumentet

Platsvalet

Avgörande frågeställningar:

- Miljöbalkens krav på plats som ger minst intrång...
- Grundvattenproblematiken
- Alternativredovisningen och bolagets motivering (ur miljösynpunkt) till den valda platsen

Återtagbarhet

- Stöd saknas i kärntekniklagen
- Saknas politiska direktiv
- Kan avgöra metodvalet

Riskerna?

- Riskerna av läckage måste belysas
- Gällande gränsvärden och dess relation till miljömålen
- Viktig fråga för att väcka opinionen

